Het ware zelf tegenover de oppervlakkige persoonlijkheid; zonde en neurose; het opsplitsen van begrippen zaait verwarring

8 december 1961
lezing 94

"Ik groet jullie, vrienden. God zegene een ieder van jullie en degenen die jullie dierbaar zijn. Gezegend is dit uur.

Hoe meer je op dit Pad werkt en de aard van dit werk doorkrijgt, hoe beter je gaat begrijpen dat het doel is om onder al de lagen die op het eerste gezicht jouw persoon lijken te zijn je ware zelf, je werkelijke wezen te vinden. Want hoe meer je vordert, des te meer realiseer je je dat dit niet je ware zelf is maar een stel kunstmatige neigingen en trekjes die je zolang hebt gekoesterd tot het je tweede natuur is geworden en daardoor jou lijkt te zijn. Als we aan het ware zelf denken, weten we dat het staat voor de goddelijke vonk. Onbewust heb je het idee dat dit ware zelf zo verheven, zo heilig is dat het volslagen vreemd voor de jij is waarmee je vertrouwd bent. Dit beangstigt je niet alleen een beetje, het ontmoedigt je ook. En dat is een van de grootste struikelblokken bij het op zoek gaan naar je ware zelf. In feite is het ware zelf heel veel dichterbij dan je je realiseert. In feite zijn er al gebieden in je leven waar je vanuit je ware zelf handelt maar je beseft dat niet omdat het zo'n natuurlijk proces is. Op dit moment kun je nog geen onderscheid maken tussen dit soort handelen en het handelen vanuit de oppervlaktelagen.

Je veronderstelt dat het ware, goddelijke zelf zich in de vorm van een starre volmaaktheid met een vast patroon zal voordoen. Dit staat je meer in de weg dan al je onvolmaaktheden. Je misvatting over

goddelijke volmaaktheid leidt aan de ene kant in jou tot verstarring en gedwongenheid en aan de andere kant tot rebellie daartegen. Je gaat voorbij aan de levende waarheid dat onvolmaaktheid tot volmaaktheid kan leiden en dat onvolmaaktheid zelfs op dit moment volmaaktheid kan zijn want in de ware, goddelijke zin is volmaaktheid relatief en heeft eerder te maken met iemands instelling ten opzichte van zichzelf en zijn daden dan met een volmaakte daad op zich. Met andere woorden: het gaat nooit om wát je doet maar om hoe je het doet. Een daad die door de hele wereld wordt goedgekeurd en in overeenstemming met alle spirituele wetten is, is misschien wel niet oprecht. Je kunt er gemengde gevoelens over hebben en het uit angst of vanuit een dwanggedachte hebben gedaan, vanuit een hunkering naar liefde en goedkeuring. Dan is het niet je ware zelf dat handelt, hoe volmaakt de handeling uiterlijk ook moge zijn. Aan de andere kant kan wat je doet ook door de hele wereld worden veroordeeld. Het kan in tegenspraak met het uiteindelijke volmaakte eindproduct zijn. Maar in jouw huidige situatie is het niet alleen onvermijdelijk maar zelfs noodzakelijk. Je laat jezelf zien zoals je bent, in overeenstemming met je aard en je innerlijke wijze van groeien. Als je het er met jezelf over eens bent, er de volle verantwoordelijkheid voor neemt, bereid bent voor de gevolgen ervan in te staan, dan is deze onvolmaakte daad volmaakter en meer in overeenstemming met jouw waarheid dan de eerdergenoemde. Het is niet gemakkelijk om dit te begrijpen; het vraagt een zeker inzicht en een bepaalde ontwikkeling. Er kan beslist niet zomaar en op een onverantwoorde manier mee worden omgegaan. Het moet ook niet met kinderlijke eigenzinnigheid worden verward, dat altijd iets voor niets wil krijgen.

Laten we nu proberen het verschil tussen je echte ware zelf en het oppervlakkige zelf vast te stellen - hoe moeilijk dat ook in woorden is uit te drukken. Als je vanuit je ware zelf handelt, ben je totaal één met jezelf. Er is geen twijfel, geen verwarring, geen onrust, geen spanning. Je maakt je niet druk over wat anderen ervan zullen vinden. Je maakt je ook niet druk over principes of regels. Je bekommert je alleen om de uitwerking die jouw handelen op anderen en op jezelf heeft, om de gevolgen. En al zie je dat het niet volmaakt is, je hebt voor dit alternatief gekozen omdat het jou minder onvolmaakt lijkt dan welk ander alternatief ook. Het stemt overeen met jouw meest eigen aard. Dit gaat natuurlijk niet op voor grove destructieve daden.

Op dit Pad leer je ook te onderzoeken wat werkelijk destructief is en

wat niet. Vaak zie je dit punt van overweging volledig over het hoofd omdat je er zo op bent ingesteld kant-en-klare regels te volgen. Die regels staan je in de weg, verhinderen je te zien waar het echt om gaat, maken je blind voor wat er achter de regels schuil gaat. Die factoren kunnen al dan niet met de starre regels in tegenspraak zijn. Zolang je niet de moed opbrengt om de kwesties te onderzoeken en de regels te vergeten, kun je niet bij je eigen zelf komen. Je kunt dan geen echt zelfvertrouwen ontwikkelen; en dat kun je op geen enkele andere manier verkrijgen. Want deze werkwijze vraagt moed - moed omdat je de verantwoordelijkheid voor de gevolgen op je neemt. Het vraagt moed omdat je de afhankelijkheid van regels en voorschriften doorbreekt en zo je afhankelijkheid van de waardering van de buitenwereld opgeeft, moed om een fout te durven maken als dat nodig is en wijsheid omdat je weet dat de fout op zich niet zo belangrijk is maar wel hoe jij er tegenover staat. Velen van jullie hebben al enkele van deze aspecten ontdekt. Zij zijn al begonnen in overeenstemming met deze waarheid te handelen en te reageren. Maar zelfs zij zien nog steeds andere gebieden van hun leven over het hoofd waarin deze herkenning nog niet is doorgedrongen. Naarmate je verder op deze weg vordert, zul je je bewuster van dit alles worden. Juist nu breng ik dit nadrukkelijk onder jullie aandacht want de mens heeft de neiging om dingen te vergeten. Voor hen die nog niet tot dit vitale inzicht zijn gekomen is het iets om over te mediteren.

Het oppervlakkige zelf kan soms iets doen dat volgens alle van kracht zijnde regels juist is. Toch voel je je verward. Daarom ben je onrustig. Aan de andere kant is een tegenovergestelde koers duidelijk destructief en hoewel je die koers misschien nog wel zou willen volgen, weerhoud je jezelf ervan omdat je anderen geen kwaad wilt doen. Je bent in tweestrijd. Dit duidt erop dat beide alternatieven die je voor je ziet vanuit het zicht van het oppervlakkige zelf komen. Dit kan ook het geval zijn als twee alternatieven die noch duidelijk constructief, noch destructief lijken je geen van beide bevredigen. In beide gevallen raak je verward omdat je ware zelf verborgen blijft en alle beschikbare alternatieven uit de buitenste lagen komen. Van welke kant je het ook bekijkt, de keuze blijft tussen je kinderlijke eigenzinnigheid en een starre regel of principe. Overigens kun je dit principe best wel zelf bedacht hebben en hoeft het niet per se overeen te komen met de openbare mening. Geen van deze beide alternatieven biedt je ook maar een spoor van voldoening. Je draait in kringetjes rond en je ziet niet hoe je eruit moet komen omdat je je op het resultaat concentreert en

gelooft dat de ene manier van handelen goed zou moeten zijn en de andere verkeerd, terwijl je het gevoel hebt dat ze allebei verkeerd zijn omdat je voor jezelf met geen van beide vrede kunt hebben. Beide alternatieven zijn ook onoprecht, elk op hun eigen manier. Het ene omdat je net als een gulzig kind wil hebben, wil graaien en het andere omdat je je liever maar gewoon wil schikken en gehoorzamen dan uit overtuiging te handelen. Als je in crisis en verwarring bent, bevind je je in precies die hachelijke situatie. De verwarring wordt alleen maar groter als je je niet helder bewust van deze zaken bent. De eerste stap is om zo beknopt mogelijk duidelijk te krijgen waar het om gaat. Zelfs voor je tot een oplossing van dit conflict kunt komen - want een uitweg heb je dan nog niet gevonden - brengt dit al opluchting omdat je nu tenminste duidelijk ziet waar het allemaal om gaat.

Waar ik het over daden en handelingen heb, bedoel ik niet alleen uiterlijke handelingen. Elke gedachte, emotie, houding, elke innerlijke beslissing en elk innerlijk gedragspatroon is ook een daad. En daden die uit het uiterlijke zelf voortkomen, leiden je altijd in een val. Zoals ik daarnet al heb aangegeven biedt geen enkel voorhanden zijnd alternatief dan een echte oplossing. Naar buiten toe kun je gelijk hebben maar je voelt dat je fout zit en dat maakt je verward, ongelukkig en onzeker. Het kan ook zijn dat beide alternatieven alle betrokkenen even onvoldaan laten. Daardoor voel je je hulpeloos. Je hoopt en verwacht dat het leven je misschien een oplossing biedt, want jij kunt er geen kant mee op. Deze hulpeloosheid en zwakte zijn - we hebben het er al eerder over gehad - een teken dat we hier met het onvolwassen, vervormde deel van je persoonlijkheid te maken hebben. Waar je volwassen en heel bent, ben je nooit afhankelijk van uiterlijke omstandigheden. Je kunt de situatie aan en zelfs al is een bepaalde weg moeilijk, je hebt helemaal vrede met jezelf.

Het vraagt behoorlijk wat ontwikkeling in dit werk en inzicht in bepaalde conflicten en vervormingen in jezelf, voordat je oog in oog met dit punt komt te staan waar je je hulpeloos voelt vastzitten omdat je alleen maar twee onbevredigende alternatieven ziet en er een van kiest omdat het de minst slechte lijkt. Dat zo'n situatie spanning, onrust, vijandigheid en ontevredenheid wekt, is alleen maar natuurlijk. Tot op zekere hoogte kun je die gevoelens misschien af en toe onderdrukken maar dat heeft als resultaat dat ze op een moment waarop je dat het minst wenst en je je er niet eens meer bewust van bent waarom je je zo onplezierig voelt op een heel verwoestende

manier naar buiten komen. Voor je kiest, kun je door verschillende stadia van innerlijke strijd heen gaan. Je probeert door allerlei denkprocessen, door verstandelijke overwegingen aangepast aan de uiterlijke situatie tot een oplossing te komen. Maar op die manier kom je er niet uit, hoeveel wijsheid en waarheid je ook om je heen hoort en in je probeert op te nemen. Binnenin je blijft er iets op slot. Je bent niet in staat om uit deze verwarring, deze val te komen.

Nog maar pas heb ik dit onderwerp in een iets ander verband besproken. Ik had het toen ook over *het punt van loslaten*. Laten we nu deze beide thema's benutten voor het vrij maken van het ware zelf.

Beste vrienden, altijd wanneer je hopeloos in een situatie vastzit waarin alle beschikbare alternatieven onbevredigend zijn, wordt dit veroorzaakt doordat je ware zelf zich niet kan laten horen en je niet kan leiden. *De enige manier om je ware zelf weer voldoende vrij te maken en ruimte te geven, is jouw specifieke punt van loslaten te vinden dat juist ergens in het probleem moet schuilen waar je nu zo mee zit.* Als je dit punt van loslaten eenmaal hebt gevonden zullen zich geleidelijk weer twee alternatieven aandienen: het ene is vasthouden aan een star principe - het kan een algemeen principe zijn of een principe van jezelf - het andere alternatief is je ware zelf dat een manier ziet die misschien nu onvolmaakt is maar waarbij je bereid bent het erop te wagen, met alles wat eraan vastzit.

Ik heb het al eerder gezegd en ik zeg het nog eens: dit punt van loslaten kan niet op een willekeurige manier en ook niet door een of ander verstandelijk proces worden gevonden. Het kan door dit werk, dit zelfonderzoek en met hulp en begeleiding alleen op een indirecte manier worden gevonden. Opeens zal dit punt van loslaten in zicht komen, helder en duidelijk. Het kan iets heel subtiels zijn. Het hoeft helemaal niet een uiterlijk of materieel opgeven van iets te betreffen. Het kan een houding zijn, een emotioneel vastgrijpen van iets. *Maar blijf je bewust van het feit dat je de vrede, de kracht en het zelfvertrouwen die uit jouw eigen zelf voortkomen alleen bereikt door je punt van loslaten te vinden*.

Als je dus in een crisis vol verwarring klem zit, je gevangen voelt in hulpeloosheid, moet je er tenslotte wel achter komen dat er iets is waaraan je je vastklampt, iets waarvan je denkt dat je het moet hebben. Er is dan altijd een sterke behoefte, een echte of een valse die een

vervanging is van de echte. Als je dit punt van loslaten vindt, zoals ik in deze lezing heb aangegeven, ontdek je dat je niets opoffert door die behoefte los te laten. Je ontdekt dan dat je alleen maar een illusie opgeeft, een dwingende stroom, een onechte behoefte, iets dat je nooit door een innerlijk forceren kunt krijgen. Dus je offert niets op maar je hebt er een wijze en realistische houding tegenover. Je begrijpt dat je door het niet los laten jezelf vastzet, jezelf zwak, afhankelijk en hulpeloos maakt. Daardoor kan je ware zelf niet naar buiten komen. De prijs die je tot dusverre voor dit vasthouden waar je had moeten loslaten hebt betaald is gigantisch. Je verspeelt er de vrede, de kracht, het zelfvertrouwen mee en je maakt het jezelf onmogelijk je met een werkelijke behoefte bezig te houden en die te vervullen; en dat alles voor het twijfelachtige genoegen je aan een illusie vast te kunnen houden, aan het verlangen om iets voor niets te krijgen. De onbewuste weerstand tegen het loslaten is de belangrijkste reden voor je minderwaardigheidsgevoelens, zelfverachting, schuld, zwakte, onvervulde behoeften - en vele uiterlijke wrijvingen en problemen die daar uiteindelijk het gevolg van zijn.

Veel van wat ik nu vertel, heb ik in een ander verband al eerder gezegd. Maar hier heb ik eenvoudigweg een aantal onlangs besproken thema's met elkaar verbonden en je laten zien hoe je die verschillende thema's kunt benutten en er een geheel van kunt maken, als je innerlijke werk je tenminste bij het aspect in jezelf brengt dat hiermee verband houdt.

Als je door denken, voelen en doorwerken eenmaal in dit innerlijk gebied bent doorgedrongen, kun je een interessant experiment doen. Kijk naar je voorbije leven zoals je het zag toen je verward en afhankelijk was - én zoals je het zag toen je vrij en één met jezelf was. Door te kijken wat het verschil is, kom je er misschien achter dat steeds wanneer in het leven je ware zelf de boventoon voerde, er iets was dat je had losgelaten. Als je dat in het positieve kunt zien, zul je het veel gemakkelijker in het negatieve vinden. Dit kan het ook gemakkelijker maken om de weerstand tegen het loslaten op te geven omdat je nu door eigen ervaring gaat zien dat dat heel goed en gunstig is. Het is werkelijkheid terwijl de illusie alleen maar conflicten voortbrengt. Kom je erachter waar je ware zelf zich in het verleden door een in dit opzicht natuurlijke ontwikkeling liet zien, dan ga je ook inzien dat dit ware zelf niet iets is dat ver weg en vreemd is. *Het is de vertrouwde jij, op z'n allerbest.*
Af en toe rijst de vraag waarom in deze lezingen de psychologische

benadering steeds meer de plaats is gaan innemen van de spirituele. Ik heb jullie verschillende antwoorden, redenen en verklaringen gegeven. Ik zou nu jullie aandacht willen vragen voor het gebied van je persoonlijkheid waar je in conflict en onvolwassen bent. Wat de moderne psychologie 'neurotisch' noemt, is in feite niets anders dan wat religie en spiritualiteit 'zondig en kwaad' noemen. Het is allemaal hetzelfde. Ik heb jullie uitgelegd waarom we de grove term 'zonde' vermeden. Aan de ene kant zijn het je destructieve schuldgevoelens en aan de andere kant je neiging tot moraliseren en je geïdealiseerde zelfbeeld die de termen 'zonde' en 'kwaad' tot zelfs grotere obstakels maken dan wat je hoe dan ook op dit Pad tegenkomt. Jullie vaak sterke neiging tot zelfbestraffing en zelfvernietiging maakte het noodzakelijk om lange tijd een geest van zelfaanvaarding, vergevensgezindheid en verdraagzaamheid jegens jezelf te cultiveren.

Er komt bij jullie werk echter een tijd waarin het noodzakelijk is het betreffende stuk in je onder ogen te zien en om het zo te zeggen zonder fluwelen handschoenen aan te pakken, wanneer je het in de harde werkelijkheid ziet, zonder het af te zwakken en zonder terug te schrikken voor wat daar in z'n volle omvang en uitwerking te zien is. Waar je vervormingen zitten – je beelden, verdrongen gevoelens, onvolwassenheden, kortom: je neuroses - daar zit ook zonde en kwaad. Want achter een neurose zit altijd een karakterstoornis. Je hebt ontdekt en je gaat beslist nog duidelijker zien hoe de vervormingen niet alleen jezelf schaden en een hinderpaal voor je eigen geluk vormen maar dat beslist ook met anderen doen met wie jij te maken hebt en die jou na staan. In een zogeheten neurose zit in een of andere vorm altijd zelfzucht, hebzucht, trots, lafheid, egoïsme, meedogenloosheid.

Als je ziet wat je doet, hoe je reageert en welke houding je vanuit dat vervormde stuk aanneemt - dat dus niet je ware zelf is - en ziet wat het effect ervan op anderen is, nog afgezien van wat je jezelf aandoet, zul je echt een andere kijk op een en ander krijgen en zul je zien dat het echt mogelijk *is* om jezelf te accepteren en te vergeven en toch weet te hebben van de 'zondigheid' die in je is. Je zult dan niet langer klem zitten tussen de alternatieven van óf jezelf accepteren en aan al je neigingen toegeven, óf berouw en zelfhaat. Op een bepaald niveau van je bestaan is dat je dilemma. Dit is overigens een typerend voorbeeld van een van die conflicten die ik hiervoor beschreef. Je ziet deze twee alternatieven en geen van beide is constructief. Dit conflict hoef je je helemaal niet bewust te zijn maar het verklaart tal van weerstanden.

Innerlijk ben je verward en blijf je tussen deze twee alternatieven heen en weer slingeren. Steeds weer hoor je dat, wat je onvolmaaktheden ook mogen zijn, je moet leren jezelf te accepteren, te vergeven en van jezelf te houden. Maar tegelijkertijd hoor je hoe noodzakelijk het is om jezelf ‘reëel' te zien zodat je verlangen om te veranderen zal groeien. Het verlangen om te veranderen kan alleen maar voortkomen uit een echt en oprecht berouw. Dit geeft je de kracht en de moed om allereerst de blindheid, onwetendheid en onvolmaaktheden die nog bestaan te accepteren, in het besef dat dit alles in wezen karakterstoornissen zijn. Maar in je verwarring zie je in elk van de twee alternatieven - zelfacceptatie en vergeving tegenover de wil om te veranderen - een positieve en een negatieve kant en daardoor kun je die twee niet verzoenen. Je durft niet vergevingsgezind tegenover jezelf te zijn uit angst voor je eigen sterke verlangen om aan al je neigingen toe te geven. Je durft ook niet volledig onder ogen te zien wat, ook voor anderen, schadelijk is uit angst voor de zweep van je zelfhaat.

Maar als je eenmaal echt door hebt dat de keus tussen deze twee alternatieven een illusie is die alleen maar als gevolg van je verwarring bestaat, dan worden twee schijnbare tegenstellingen één zonder ook maar iets negatiefs. Dan zie je dat die beide negatieve kanten een afsplitsing zijn van een positief idee. Jezelf vergeven en tegelijk je ‘zonde’ volledig onder ogen zien komt allebei voort uit moed, nederigheid en de wil om voor jezelf verantwoordelijk te zijn. Toegeeflijkheid en zelfhaat daarentegen komen voort uit lafheid, trots, de drang om niet zelf te veranderen maar de wereld te laten veranderen, en een gebrek aan verantwoordelijkheidsgevoel. De splitsing van zowel de positieve als de negatieve neigingen brengt verwarring zoals ook de splitsing van de oorspronkelijke allesomvattende entiteit door de Val totale verwarring en duisternis heeft gebracht.

Zolang je in zo'n verwarring bent, kan je ware zelf je de vrije weg niet wijzen. Je zwoegt op beide fronten, die je geen van beide voldoening geven. Daardoor wordt je eigen impuls verzwakt. Je compenseert dit door de dwanggedachte –’ik moet het goede doen’ - wat je dan op de wereld projecteert. Je voelt je er wrokkig onder. Je vecht ertegen. Je tart de wereld omdat je nog steeds je eigen weg wilt vinden. Als die weg overeen zou komen met de eisen van de wereld, heb je weer last van je rebellie tegen die wereld. Je moet laten zien dat jij je hoofd niet zult buigen terwijl je dat in feite toch al nooit zou doen of jouw weg nu wel of niet overeenkomt met wat de wereld voorschrijft.

Deze rebellie heeft ook een positief aspect - kent immers een zelfde gespletenheid als het concept van zelfacceptatie en de wil om te veranderen. Als je je tegen rigide principes, tegen perfectionisme en tegen aanpassing verzet, gaat dat goed samen met aanvaarding van wat onvermijdelijk is, nederigheid en een gezonde onderlinge afhankelijkheid. Aan de andere kant komen het zoet houden, gehoorzaamheid en afhankelijkheid uit dezelfde hebberigheid voort als kinderlijke rebellie en vijandigheid. Het is altijd hetzelfde: als een waarheid wordt gesplitst, verschijnen als gevolg daarvan onverenigbare aspecten aan de horizon die verwarring zaaien.

De twee voorbeelden die ik hier heb gegeven illustreren hoe onjuist de algemeen gangbare opvatting is dat een neiging of eigenschap op zich goed of slecht zou zijn. Dit gaat alleen maar op als je het heel grof en oppervlakkig bekijkt; en dan nog maar tot op zekere hoogte. Over het algemeen gesproken is het niet waar. Iedere neiging of eigenschap was oorspronkelijk - voor er een splitsing ontstond - goed en constructief. Het destructieve ontstaat op het moment dat verwarring en misvatting de kop opsteken, op het moment dat een enkel aspect van die neiging of eigenschap door het gekwelde deel van je ziel wordt misbruikt. In combinatie met de algemene misvattingen van de wereld vergroot dit in dit opzicht nog de verwarring.

Dit heeft ook misverstanden in de communicatie tot gevolg omdat de ene persoon aan de constructieve kant van de betreffende neiging denkt, waar de ander de negatieve en destructieve kant voor ogen heeft. Neem nu bijvoorbeeld rebellie, of berouw, of zelfacceptatie. De een zal denken aan gezonde rebellie zoals ik die heb beschreven, aan de kracht en de rijpheid van een echt berouw en echte verandering, aan de nederigheid en de werkelijkheidszin van het jezelf accepteren zoals je bent. De ander zal denken aan de destructieve rebellie met z'n schijnkracht, verzet en wreedheid, aan de ongezonde schuldgevoelens en zelfverwijten van het onechte berouw, aan de toegeeflijkheid ten opzichte van jezelf bij het jezelf accepteren. Dit zijn voorbeelden maar het principe gaat op voor elk 'goed' of 'slecht' aspect, voor elke eigenschap die er bestaat. Deze verwarring leidt tot misverstanden tussen mensen maar nog veel belangrijker, tot verwarring en conflicten in jezelf. En die maken het op hun beurt nog weer moeilijker om geen vaste regels na te leven of om te rebelleren tegen alles wat constructief is, net zo goed als tegen alles wat in feite op deze wereld verkeerd is.

Dit soort rebellie kan daar niets aan veranderen want om te veranderen zul je eerst jezelf moeten veranderen.

Iedere neiging of bestaande eigenschap kent deze tweezijdigheid. Zelfs een onbetwistbare eigenschap als liefde, de sterkste kracht in het universum, wordt vaak misverstaan en afgewezen omdat die dan in z'n vervorming wordt gezien als een onechte opofferingsgezindheid, een bezitterig overheersen, gulzige hebzucht en afhankelijkheid.

Neem een andere eigenschap - menslievendheid. Daar zitten veel aspecten aan: de menslievendheid van de geest die zich in begrip en tolerantie uit; de menslievendheid van het geven van materiële dingen; de menslievendheid in het meevoelen met en voor een ander, wat we medeleven noemen. Laten we het woord medeleven eens bekijken. Er is ook een andere term voor die meer het negatieve aspect ervan aanduidt: medelijden. Dat onderscheid wordt niet in alle talen gemaakt.[1] In het Engels (en in het Nederlands) is dat toevallig wel zo, maar voor een heleboel andere neigingen en woorden kent jullie taal maar één term zodat verwarring meer voor de hand ligt. Maar zelfs als er twee woorden beschikbaar zijn, is het nog gemakkelijk om in verwarring te raken over wat nu precies wat is. Hoe vaak gebeurt het niet dat iemand medelijden voelt, terwijl hij ervan overtuigd is medelevend te zijn. Het is altijd verleidelijk jezelf in een positieve houding te zien en daarmee een wat negatieve te verbergen.

Waarom is medelijden destructief? Afgezien van wat overduidelijk is, wat jullie allemaal heel goed weten en waarop ik hier niet verder hoef in te gaan, is het ook destructief omdat het je verlamt. Medelevend ben je sterk en in staat te helpen, iets voor de ander te doen. Medelijdend kun je alleen maar huilen om de ander terwijl je in werkelijkheid huilt omdat je niet bereid bent leven en dood te accepteren en de verantwoordelijkheid voor jezelf op je te nemen; en dat laatste stelt je in staat om de moeilijkheden van het leven het hoofd te bieden. Medelijdend projecteer je alleen maar je eigen zwakheid, je eigen lafheid en je verborgen rebellie op een ander. Daarom is het een volstrekt egoïstische emotie. De manier om erachter te komen of je medeleven of medelijden voelt, is te kijken of het gevoel je kracht geeft voor de ander of andere betrokkenen of dat het je verzwakt. Als dit laatste het geval is, weet je nu hoe je er doorheen kunt kijken om te

[1] In het Engels staat hier: 'compassion' en 'pity'. (Noot vertaler)

zien wat erachter zit. Waar houd je vast aan een verkeerde opvatting? Waar zit je vast in verwarring? Wat onderdruk je? Medeleven roept je gevoel en begrip op. Het is sterk genoeg om je niet te verlammen, om te helpen als dat nodig mocht zijn zelfs met een op dat moment bitter medicijn als dat die ander ten goede zou komen.

In de toekomst zul je nog andere stromingen tegenkomen die je door een splitsing in het begrip in verwarring brengen. Als je je voldoende van je verwarring en je conflicten bewust bent, zal dit blijken. Al vóór de verwarring is opgelost, voel je je bevrijd omdat je je volledig van het probleem bewust bent en het herkent. Dan zal ik net zoals ik dat vanavond heb gedaan maar al te graag die verwarrende, gespleten begrippen belichten en ontwarren.

En nu, beste vrienden, ben ik klaar voor jullie vragen."

VRAAG: Ik heb me altijd schuldig gevoeld omdat ik niet echt medelijden met mijn moeder had. Ik voelde met haar mee en daardoor kon ik haar helpen. Als ik medelijden met haar had gehad, had ik haar nooit kunnen helpen. Toch - en hoewel ik dit weet - voel ik me nu schuldig.

"Die schuldgevoelens heb je niet - zoals jij suggereert - omdat je niet echt medelijden had. Jouw schuldgevoelens hebben niets met medelijden of medeleven te maken maar met heel andere aspecten, waarbij je eigen instelling en je houding naar je moeder toe niet gezond waren. Ik heb het je al eens eerder gezegd: jouw schuldgevoelens hebben geen enkel direct verband met jouw relatie tot haar. Ze zijn een indirect gevolg van andere kanten in jou zelf."

VRAAG: Ik zou graag nog even terugkomen op wat u net hebt verteld. Ik sta op het punt mijn beste vriend te verliezen. Hoe kom ik nu zo ver dat ik echt kan meeleven en loskom van elk soort medelijden?

"Dat is al in deze lezing aan de orde gekomen. Kijk waar je je met je vriend identificeert. Je bent bang om zelf mee te maken wat je vriend nu meemaakt. Die angst onderdruk je en daardoor kun je er niet mee omgaan en het leren aanvaarden. Dus uit die angst zich in medelijden."

VRAAG: Ik voel meer het verlies dan identificatie.

"Het is ook een identificatie. De smart van het verliezen van een geliefd iemand is een pijn die gedragen moet worden. Op zich is het een gezonde pijn die de ziel niet kan verzwakken als je er maar door heen gaat. Maar er zit een element van angst in je pijn. En waar angst is, is identificatie. De aard van de pijn is dan anders. Kijk maar eens naar je emoties: in pijn om een verlies zit geen angst, geen bitterheid, geen zelfmedelijden, strijd en hardheid wat je allemaal wel voelt in de pijn van identificatiemedelijden."

VRAAG: In de vorige lezing[1] die over afweermechanismen ging, vertelde u dat de basisdefensie een algemeen innerlijk klimaat is, iets dat je kunt voelen. Kunt u uitleggen wat u bedoelt met 'innerlijk klimaat'?

"Als je je emoties bekijkt - wat je in toenemende mate op dit Pad leert - zul je een soort gevoel ontdekken dat het best als een innerlijke verstijving kan worden omschreven. Deze verstijving is misschien niet altijd uiterlijk merkbaar. Er moet een reden voor zijn of hij moet worden uitgelokt. Wanneer je bijvoorbeeld samen met iemand anders dit werk doet en bepaalde gebieden in je worden aangeraakt of wanneer je kritiek of afkeuring krijgt, of voorvoelt of vreest dat je die zult krijgen, dan bespeur je een verharding, een angst, een bang voorgevoel en een verlangen om wat het ook is dat op je afkomt af te wijzen. Je voelt je aangevallen en bedreigd. Het gevoel, dat als een reactie op de factoren die ik net noemde in je opkomt, is je verdedigings-mechanisme. Wanneer je het eenmaal voelt, betekent dat een grote stap voorwaarts want dan ga je zien hoe je als gevolg van dit mechanisme reageert en hoezeer zo'n reactie in strijd is met je eigen belang. Je moet je dit innerlijke klimaat, deze verstijving en verharding gewaarworden, anders kun je niet verder met dit belangrijke aspect van het werk."

VRAAG: Als ik me goed herinner, hebt u geen exacte definitie van medelijden en medeleven gegeven. Ik zou graag iets meer over het verschil tussen deze twee weten. Bij de methode die u aanbeveelt, raken we, denk ik, naarmate we onszelf beter leren kennen en begrijpen, steeds beter in staat om in over-eenstemming met een regel te leven, dat wil zeggen om samen

[1] Lezing 93 'Het verband tussen het voornaamste beeld, onderdrukte behoeften en defensies' (Noot vertaler)

te leven. Afgezien daarvan, naarmate we meer met dit werk vorderen worden we wel steeds minder mens en steeds meer machine. Ik geloof dat juist de kern van mens-zijn medelijden is en sterker nog zelfmedelijden want als iemand geen zelfmedelijden kent, is hij niet zelfzuchtig. Als iemand niet zelfzuchtig is, is hij niet menselijk maar een god. Dit is geen mentale of verstandelijke overweging, maar iets dat ik voel.

"Allereerst denk ik niet dat het nodig is om nu nog eens het verschil tussen medelijden en medeleven uiteen te zetten. Dat heb ik in de lezing al duidelijk genoeg gedaan. Ik denk dat als je die leest, je geen enkele moeilijkheid zult hebben om het te begrijpen. Als je er toch nog vragen over hebt, zal ik die graag beantwoorden nadat je de lezing hebt bestudeerd. Wat betreft het tweede deel van je vraag, die bevat een aantal verwarringen en misverstanden. Je zegt bijvoorbeeld dat de kern van ieder menselijk wezen medelijden is, sterker nog zelfmedelijden. Nee, dat is niet waar. Medelijden of zelfmedelijden is óf een gevolg óf een symptoom - en dat niet van de kern maar van een ander symptoom. Veel houdingen en aspecten van de mens maken deel van een kettingreactie uit. De kern is het ware zelf - en dat handelt zeer beslist niet volgens welke regel dan ook, niet naar een algemene regel van buitenaf en evenmin naar een starre zelfgemaakte regel. Het ware zelf is van nature flexibel en individueel. Hoewel het menselijk is om zelfzuchtig te zijn, is het ook menselijk om onzelfzuchtig te zijn. Hoewel het menselijk is om zelfmedelijden te hebben, is het ook menselijk om dat niet te hebben. Het is niet zo dat het één menselijk is en het ander goddelijk. Het is allebei menselijk. Met zelfzucht is het precies zo als met elke andere eigenschap. Er is een gezond en een ongezond, destructief soort. Je verwarring hier komt voort uit onwetendheid in dit opzicht: je gelooft dat er van je verwacht wordt dat je elk soort zelfzuchtigheid opgeeft. Daarom verzet je er tegen en kun je er niet toe komen het soort zelfzucht op te geven dat destructief is voor jezelf en voor anderen.

Voorts zou ik willen zeggen dat als je werkelijk gelooft dat het resultaat van dit werk is dat je a) je conformeert aan een regel en b) als een machine wordt, dat je zelfs de allereerste beginselen van dit werk niet hebt begrepen. Het wordt tijd dat jij, met jouw intelligentie, er iets van gaat begrijpen, op zijn minst met je verstand. Want de waarheid is precies het tegenovergestelde van wat jij beweert. Het is overigens typerend dat ieder mens, ongeacht zijn intelligentie op de punten waar

hij een weerstand tegen begrijpen heeft, niet alleen de dingen niet hoort die hij niet wil begrijpen maar in feite vaak juist het tegenovergestelde hoort. De essentie van deze lezingen, leringen, en de methode van dit werk is je te bevrijden van de kant en klare regels en werkelijk een individu te worden. In de lezing van vanavond wordt dit weer eens vanuit een nieuw gezichtspunt benadrukt.

Bij jou heeft de verkeerde opvatting post gevat dat goed alleen maar saai is, niet speels, altijd hetzelfde, zonder enige individualiteit, humor, plezier of geest. Je rangschikt dat allemaal onder 'slechtheid'. Wat zit je ernaast! Goed is net zo rijk aan afwisseling als slecht. Het kent alleen meer humor, individualiteit en plezier omdat je beter in staat bent je te uiten, scherper ervaart en een diepere, ruimere kijk op het leven hebt als je gezond en volwassen bent - wat op hetzelfde neerkomt als 'goed' zijn. Jij verwart goed met kwezelachtigheid, wat het volkomen tegenovergestelde van echt goed is als je het echt onderzoekt. In wezen is kwezelen een facet van de slechtheid die jou zo wenselijk toeschijnt.

Juist in deze lezing heb ik onder meer gezegd dat het soms beter is een fout te begaan die uit jezelf voortkomt dan regels en principes te volgen waar je niet echt achter staat. Is het niet veelbetekenend dat jij precies het tegenovergestelde hebt gehoord? Laat dat niet iets heel belangrijks in je houding tegenover jezelf zien? Begrijp je dit, beste vriend?"

VRAAG: Ja, ik begrijp uw woorden. Maar dan wordt dat weer een regel wat u zegt: dat ik, of wij, of de mensheid, ernaar moeten streven onszelf te worden. Dat is dan weer een regel.

"Nee. Je kunt als je dat wilt ervoor kiezen onvolwassen te blijven. Je hoeft niet op te groeien als je dat niet wilt. Maar als je je wilt ontwikkelen en een constructief en rijk leven wilt leiden en de meeste mogelijkheden van je wilt verwezenlijken, moet je jezelf worden. Maar de keus is aan jou."

VRAAG: Ik begrijp het. Maar dan heb ik nog een vraag. Waarom zouden mensen die zo vergevorderd zijn, laten we zeggen mensen die al een tijd op dit Pad bezig zijn, die door dit werk te doen, door zichzelf te worden, door hun ketenen af te werpen, dan in staat moeten zijn te weerstaan wat geen mens

wenst te weerstaan? Zoals slechte manieren van een ander bijvoorbeeld, enz. Nee, ik denk niet dat dit eerlijk is, of het doel, om dingen te kunnen weerstaan die... Dan ben je toch net een machine, lijkt me?

“Hier is weer sprake van verwarring. Het antwoord is heel simpel. Groei, volwassenheid, ontplooiing maakt dat je in staat bent om, als dat nodig is, tegen datgene opgewassen te zijn wat je niet kunt veranderen. Het maakt het je mogelijk dingen los te laten. Je hoeft je dan niet te onderwerpen aan situaties die je niet per se hoeft te verdragen. Een onvolwassen iemand lukt dat niet en daardoor worden onverdraaglijke situaties een probleem voor hem. Jij rebelleert tegen dingen die je niet kunt veranderen omdat je er geen macht over hebt. Als je gelooft dat jouw rebellie het probleem minder groot maakt, vergis je je schromelijk. Juist het tegenovergestelde gebeurt. Een volwassen iemand kan accepteren wat geaccepteerd moet worden zonder daardoor platgewalst te worden. Vanuit zijn volwassen kijk zal hij er zelfs iets goeds uit halen. Dit maakt beslist geen machine van hem. Dan kun je beter de eeuwige rebel een machine noemen en nog een slecht functionerende ook. Voortdurend blaast hij in het wilde weg stoom in de atmosfeer, en dat tast zijn kracht aan. Daardoor is hij niet meer in staat die dingen te veranderen waar hij wel iets aan zou kunnen doen, die niet buiten zijn macht liggen. Hij beseft dat niet eens, wil het ook niet, omdat hij zich koestert in zijn pseudo-individualiteit van de eeuwige rebel. Waarom geloof je dat als je voortdurend zonder reden schreeuwt en vecht je meer individu en minder machine bent? Waarom geloof je dat iemand een machine is als hij een situatie echt onder ogen ziet en hij, als hij er dan achterkomt dat hij er niets aan kan veranderen, met de stroom meegaat en zo zijn krachten spaart voor de vele dingen die hij wél kan veranderen en daardoor zijn leven zinvoller maakt?

Laat ik deze keer in deze decembermaand met heel speciale zegeningen afscheid van jullie nemen ter ere van het hoogste wezen dat ooit leefde, het wezen dat leerde en leefde en stierf in de waarheid die al sinds het begin van jullie aarde steeds weer en op zoveel verschillende manieren is uitgedragen: Jezus Christus. Wees gezegend in hem, wees in vrede en moge jullie verdere pad je doen beseffen dat wat Hij leerde - net als alle andere leringen van de waarheid – niet als bedoeling heeft dat jullie je aanpassen, sussen, het hoofd buigen of iets tegen je wil en overtuiging accepteren door je tot marionetten en kwezels te maken. Integendeel! Als je zijn woorden en bepaalde aspecten van zijn leven

echt begrijpt en navolgt, kom je daar wel achter. Wat Hij - en elke andere drager van de waarheid - niet alleen leerde maar ook leefde, is precies het tegenovergestelde van dat waar de rebellerende persoon het meest beducht voor is: de alles maar accepterende aanpasser. Bekijk, observeer jezelf en anderen. Verdiep je verder in dit werk en kijk naar de paar mensen die je misschien kent en die al een stukje van dit doel hebben verwezenlijkt. En je zult zien dat het waar is: hoe meer iemand zijn spiritualiteit en emotionaliteit heeft ontwikkeld, des te meer léét hij, is hij een duidelijk individu en des te minder is hij een machine - nog afgezien van zijn warmte, moed en humor. Het ware zelf, van wie dan ook, is precies het tegenovergestelde van dat waarvoor je bang bent en waartegen je rebelleert.

Daarom, vrienden, wees gezegend in de Heer."

Deze lezing werd gegeven via Eva Pierrakos in 1961
0orspronkelijke uitgegeven door Center of the Living Force, Phoenicia (N.Y.)
onder de titel: 'The True Self versus Superficial Personality Levels –
Neurosis versus Sin – Split Concepts Creating Confusion'.
Vertaling door Ernst Winkler in 1989; herzien in 1999 door Marije Mol
en in 2008 door Paul Avis.
© Stichting Gemeenschap het Pad. Uitgave 2009